

МАРКЕТИНГОВИЙ АНАЛІЗ РИЗИКІВ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР

**Кравець О.В., старший викладач кафедри маркетингу
Дніпровський держаний аграрно-економічний університет**

Для вітчизняного ринку олійних культур характерним є масштабне промислове виробництво основних олійних культур (соняшнику, сої, ріпаку) і незначне виробництво малопоширених олійних культур (льону, гірчиці, рижію), великі обсяги експортно-імпортних операцій, розвиток інфраструктури та маркетингової діяльності суб'єктів. Поряд зі сталою тенденцією високорентабельного виробництва олійних культур, відбуваються зміни, які потребують аналізу, визначення загальних ризиків та пошуку шляхів нейтралізації негативних факторів впливу на їх виробництво[2].

Маркетинговий аналіз виробництва олійних культур створює необхідність пошуку нових інструментів і методів прогнозування, оцінки ризиків, а також розробки способів зниження їх впливу або цілковитого усунення [1].

В процесі аналізу виробництва олійних культур визначено основні ризики: фінансові ризики (пов'язані з коливанням ринкової ціни як на посадковий матеріал так і на готову продукцію); зацікавленість покупців у наявній продукції (якісні та санітарноепідеміологічні вимоги до сировини від переробних підприємств та кінцевих споживачів); пропозиція сировини на ринку (обсяги виробництва олійних культур окремими агровиробниками); якість сировини (оскільки від якості вхідної сировини залежить якість кінцевого продукту); технічне устаткування переробного підприємства (висока технологічна оснащеність підприємства знижує поточні витрати виробництва та витрати на ремонт, також автоматизація виробництва зменшує витрати робочої сили); попит на готову продукцію на ринку (структура споживання населення як в Україні так і на серед населення країн-експортерів); зберігання переробної сировини та готової продукції (наявність і доступність складських

приміщень та особливі умови зберігання); експортні ризики (до яких відносять як вітчизняну митну політику так і податкову систему держав-контрагентів, ризики пов'язані з транспортуванням як морськими так і наземними шляхами, фінансові ризики через коливання ринкових цін на міжнародному рівні) [3].

Функціонування підприємств в ринкових умовах вимагає детального аналізу зовнішнього середовища на предмет існуючих та потенційно можливих ризиків, а також дослідження внутрішніх загроз ефективному функціонуванню їх діяльності.

Для усунення ризиків необхідно застосувати наступні методи :

При фінансових ризиках формування резервних фондів допоможе знизити вплив даного ризику; відсутність попиту може допомогти усунути укладання угод з потенційними покупцями; ризик відсутності пропозиції первинної сировини є суттєвим, проте малоймовірним, оскільки сільське господарство зосереджене на вирощуванні олійних культур у достатньому для експорту обсязі; експортні ризики можливо знизити при зміні митного законодавства України та особливостей умов транспортування до країн-покупців; при прогнозуванні попиту на готову продукцію на ринку, олії, як експортного товару необхідно вивчати світові тенденції виробництва, оскільки прогнозувати світові економічні тенденції значно складніше, ніж тенденції українського ринку; ризик зберігання переробної сировини та готової продукції є малоймовірним і більшість підприємств забезпечені складськими приміщеннями та мають необхідні резерви на випадок непередбачуваних обставин[2].

Як бачимо, взагалі, олійні культури є дуже перспективними експортними культурами, підвищення економічної ефективності й конкурентоспроможності виробництва соняшнику, ріпаку та сої супроводжується не тільки фінансовими, а й репутаційними ризиками, тому вчасний маркетинговий аналіз та виявлення ризиків є одним із шляхів їх подолання.

Інформаційні джерела:

1. Ільчук М.М. Тенденції виробництва насіння соняшнику в Україні: проблеми та перспективи./ М.М. Ільчук- Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України-2013.-181(4),С187–193.
2. Кернасюк Ю.Ю. Олійні культури: тенденції на ринку./Ю.Ю. Кернасюк-Агробізнес сьогодні. – 2019-Електронний ресурс: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/15275-oliinikultury-tendentsii-na-rynku.html>
3. Клименко Н.А., Смоляр Д. Аналіз ризику на ринку олійних культур України/А.Н Клименко, Д.Смоляр-Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»-2021-№7, С 21-27.